

ČINNOST VOJSK V DOTYKU S NEPŘÍTELEM A ROZSAH ÚKOLŮ, KTERÉ MAJÍ PLNIT VE PROSPĚCH VOJSK PROVÁDĚJÍCÍCH ÚTOK Z CHODU

Generálmajor Josef Suchomel

Nebezpečí zničení celých operačních uskupení, hlavně pro útočnou operaci, zbraněmi hromadného ničení vede k tomu, že jsou stále hledány nové formy zasazení svazků i operačních svazů v nejkratší době, utajeně a s překvapením. Jednou z těchto forem provádění a zasazování operačních svazů je útok s rozvinováním sil z chodu. Jde-li o zasazování čerstvé armády v průběhu útočné operace a v operační hloubce na spěšně zaujatou obranu, je zasazení z chodu pravidlem, jde-li o průlom obrany, ať už mobilní nebo posícní, útočí vojska s rozvinováním z chodu nebo z výchozího položení podle situace na frontě. V prvním i druhém případě jde o operaci velmi obtížnou, jejíž zdar závisí na mnoha činitelích. Nejnebezpečnějším okamžikem se jeví procházení sestavou vojsk v dotyku ať už při jejich překračování nebo zasazováním do mezery. Aby tento kritický moment byl překonán v nejkratší době a bez vážnějšího zásahu nepřátelských zbraní hromadného ničení, je třeba provést řadu opatření všemi druhy vojsk a vojsky v dotyku s nepřítelem.

V tomto článku chci rozebrat otázku činnosti vojsk v dotyku ve prospěch zasazovaných vojsk za předpokladu, že armáda druhého sledu

- a) provádí průlom připravené obrany s rozvinutím sil z chodu,
- b) provádí průlom z chodu spěšně zaujaté obrany v operační hloubce.

Možné úkoly vojsk v dotyku s nepřítelem

Všeobecně je možno vyčíslit úkoly podle pořadí jejich plnění vojsky v dotyku takto:

- průzkumné úkoly a orientace nově zasazených vojsk o nepříteli,
- zabezpečení bezpečného a nepřerušovaného průchodu sestavou vojsk v dotyku uvolněním os přesunu, prostorů pro rozvinutí vojsk a týlových útvarů a zařízení,
- zabezpečení proti napadení letectvem i dělostřelectvem a zbraněmi hromadného ničení,
- získáním a udržením výhodných terénních čar pro rozvinutí sil zasazovaných vojsk,
- ničením zbytků obklíčených vojsk, které by zůstaly v týlu zasazených vojsk,
- poskytnutím materiální pomoci při provádění hygienické očisty a lékařské pomoci,
- popřípadě dalšími úkoly.

Průzkumné úkoly vojsk v dotyku

Armáda pověřená úkolem průlomu připravené nepřátelské obrany s rozvinováním sil z chodu nebo armáda zasazená do útočného sledu frontu v operační hloubce bude zpravidla v druhém sledu frontu nebo v záloze hlavního velitele. Bude tedy vzdálena od bojiště na desítky až stovky kilometrů. Proto bude k splnění úkolu především získávat předpoklady.

Prvním a nejdůležitějším zdrojem zpráv o situaci na frontě a v bližší operační hloubce budou vojska v dotyku.

V prvním případě budou zprávy vojsk v dotyku zpravidla hodnotnější, ucelenější a podrobnější. V druhém případě budou zprávy chudší, méně podrobné. Avšak v každém případě zprávy od vojsk v dotyku musí mít vždy ráz zpráv konkrétních, a proto budou mít zásadní význam pro rozhodnutí velitele zasazované armády. Proto bude v zájmu zasazované armády, aby ihned, jakmile dostane úkol nebo jen všeobecné informace o možném zasazení, hledala zprávy od jednotek v dotyku. Není třeba zvlášť zdůrazňovat, že se průzkumné orgány budou o tyto zprávy zajímat iniciativně a bez čekání na pokyny nebo rozkazy. Je třeba však zdůraznit **osobní styk** velitele a štábu zasazované armády s velitelem a štábem svazků (armády) v dotyku.

Zprávy, které mohou dodat vojska v dotyku, mohou být např.: celkem podrobná sestava nepřítele, způsob používání zbraní hromadného ničení, jejich možné umístění, způsob vedení boje nepřítele, charakter jednotek a velitelů soupeře, možnosti nepřítele a jeho pravděpodobná činnost, denní zvyklosti života, **systém protiatomového manévru** za předpokladu, že tento manévr bude provádět, umístění letišť a radiolokátorů, střídání prostorů soustředění záloh a druhých sledů, důkladný rozbor opěrných bodů a rájónů jako podklad pro určení epicenter úderů zbraní hromadného ničení a určení kilotonáže atd. Méně konkrétní zprávy budou zpravidla z hloubky sestavy nepřítele.

Je třeba si ještě ujasnit, že z hlediska utajení operace nelze předčasně zasazovat průzkumné orgány zasazovaných vojsk a že případné požadavky na upřesnění některých zpráv budou zpravidla řešit vojska v dotyku.

Zabezpečení průchodu zasazovaných vojsk sestavou vojsk v dotyku se mnohdy podceňuje, avšak nerušený průchod je velmi nesnadný a zasluhuje přesného naplánování a dobré pořádkové služby. Podle operačního učlenění zasazované armády je třeba uvolnit v daném časovém úseku pro svazek prvního sledu nejméně tři osy, pro armádu rovněž dvě osy při zachování normy 3 až 5 km os od sebe. Od čáry rozvíňování svazků do praporek (rotních) proudů se počet os příslušně zvětší. Podle operačního učlenění zasazované armády bude tedy zpočátku třeba pro armádu 11 až 14 přesunových os a před předním okrajem ještě více. Okamžik průchodu operační sestavou zasazených vojsk bude zvlášť nebezpečný, neboť v určitém časovém úseku jsou nahromaděna vojska s dvojnásobnou hustotou na poměrně malém prostoru. Použití zbraní hromadného ničení v tomto okamžiku by mohlo mít katastrofální následky. Proto požadavek rychlosti, nerušenosti plně vystupuje do popředí.

Aby byl tento požadavek splněn, bude třeba

- organisovat dokonalou pořádkovou službu a
- zabezpečit průchod vojsk všemi druhy bojového zabezpečení aktivně i pasivně. O této otázce se zmiňuji dále.

Pokud jde o pořádkovou službu, je třeba těsné vzájemné součinnosti pořádkových orgánů armády v dotyku i zasazované armády. Zvláštní důležitosti nabývá vytyčení cest a vyslání průvodců, zvláště při zasazování armády druhého sledu frontu v noci. V týlovém prostoru, zhruba od třetího pásma obrany do hloubky provádí pořádkovou službu front a přesunující se armáda.

Zasazovaná armáda zpravidla nebude rozvíňovat (kromě nejnutnějších) týlové útvary a zařízení před zasazením nebo při zasazení. Proto bude třeba součinnosti s armádou v dotyku vyhradit pro tyl prostory pro jejich umístění, popřípadě rozvinutí.

Zabezpečení nerušeného průchodu zasazované armády z druhého sledu frontu bude zvlášť obtížné v situaci, kdy první sledy armády v dotyku budou v pohybu, jako např.:

- bude-li armáda prvního sledu při průlomu připravené obrany pověřena zmocněním se prvního obranného postavení nebo

- bude-li armáda druhého sledu frontu zasazována v průběhu útočné operace k narůstání tempa operace a k průlomu spěšně zaujatého obranného pásma a první sled frontu bude ještě v pohybu, nebude plně zastaven.

Zabezpečení vojsk proti napadení ze vzduchu i se země

Jak bylo již dříve uvedeno, je průchod vojsk zasazovaných z hloubky prostoru bojových sestav vojsk v dotyku nejdůležitějším a nejnebezpečnějším momentem. V tomto okamžiku jsou nahuštěna vojska zasazované armády s částí vojsk v dotyku na malém prostoru, což skýtá nejvýhodnější okamžik pro úder zbraní hromadného ničení všech druhů se země i letectvem. Vojska v dotyku mohou velmi hodnotně pomoci v ochraně zasazovaných vojsk a těsné součinnosti s nimi:

- organizací PVO, tj. sladěním systému PVO vojsk zasazovaných i v dotyku, popřípadě PVOS,

- organizací maskování cest přísunu, prostoru rozvinutí i čáry zasazení prostředky ženižního maskování, dále zasazením protiradiotechnických prostředků k zarušení rádiového i radiolokačního systému na široké frontě a ve vhodném okamžiku,

- zabezpečením čáry zasazení protitankovými zbraněmi a pěchotou i dělostřelectvem.

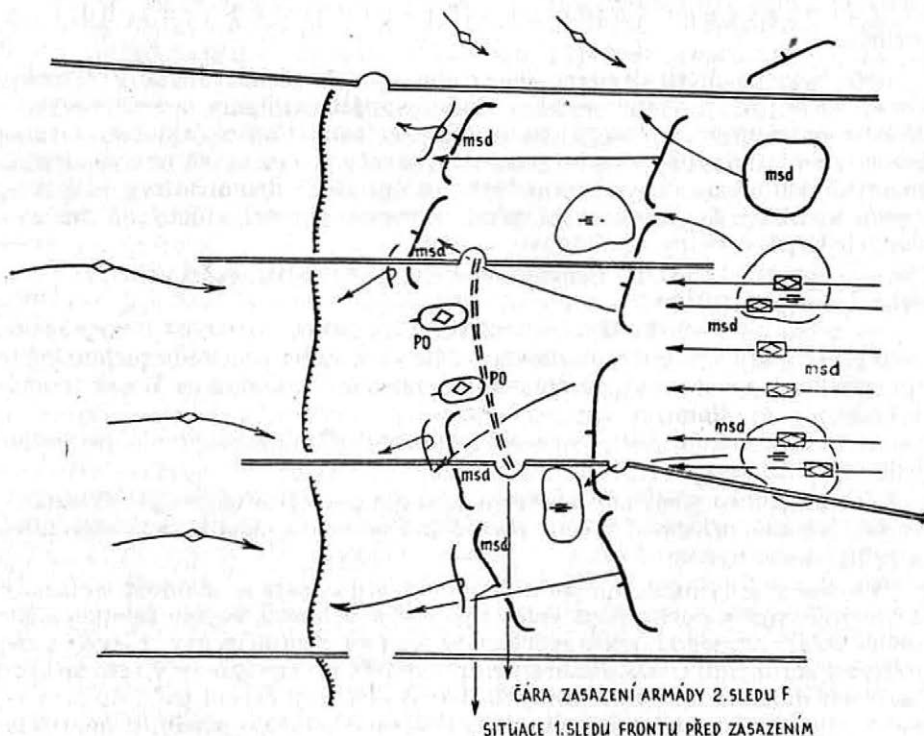
Kromě těchto pasivních opatření je třeba počítat s účastí při dělostřelecké, letecké přípravě, ničení zbraní hromadného ničení, radiolokačního a velitelského systému atd.

Vojska v dotyku sice mohou při dobré organizaci součinnosti se zasazovanými vojsky poskytnout velkou pomoc a uchránit vojska alespoň částečně ztrát, nemohou však zabránit provedení protipřípravy, hlavně atomovými zbraněmi. Otázka zabránění provedení protipřípravy v této situaci je zvlášť důležitá a zasluhuje zvláštního studia. Její řešení patří do pravomoci velitele frontu a jeho letectva. V zásadě půjde o předejití nepřítele v provedení protipřípravy provedením hromadného úderu prostředky dalekého napadení letectvem i dělostřelectvem od okamžiku, kdy rozvíňující armáda skýtá dobré cíle k provedení protipřípravy. Tento úder by předcházel před dělostřeleckou, leteckou a atomovou přípravou a mohl by podle situace tvořit úder časově oddělený od přípravy nebo v některých případech by mohl časově splynout s dělostřeleckou, leteckou a atomovou přípravou.

Udržení výhodných terénních čar pro rozvinutí zasazovaných vojsk třeba brát v úvahu hlavně při zasazování armády (vojsk) druhého sledu v průběhu útočné operace v operační hloubce. K tomu je

třeba energického útoku, aby čára zasazení byla pevně v rukou vojsk prvního útočného sledu a zabránila nepříteli narušit tuto čáru odvetnou akcí. Proto je třeba, aby čára zasazení byla zabezpečena nejen postupujícími vojsky tím, že ji překročí a zmocní se pozorovatelem, nýbrž je třeba ji zabezpečit protitankovými prostředky a pevnou organizací PVO. Způsob zasazení vyžaduje rovněž uvážit vlastnosti komunikační sítě pro rozvinutí vojsk na široké frontě.

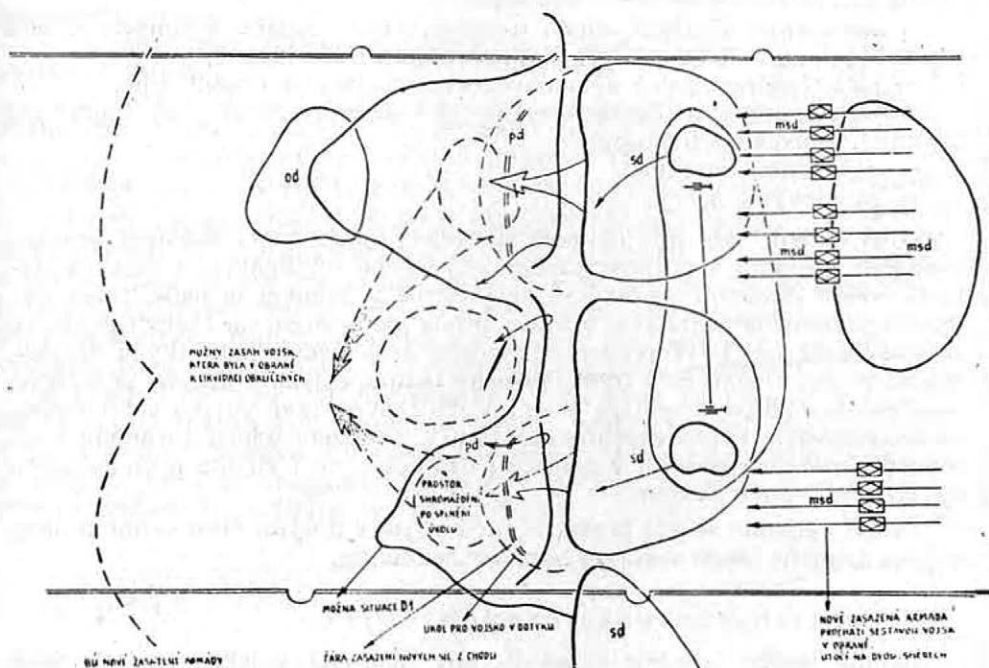
Zvlášť důležité je, aby byly zabezpečeny boky čáry zasazení před možným zásahem zbraní a pozorování. V některém případě, je-li plánováno zasazení z určité čáry a zasazení se plní, je možno předem připravovat útočícími vojsky prvního sledu mezeru nebo vytvářet řidkou sestavu tak, aby se vojska vyhnula nakupení sil (viz obr. 1).

Obr. 1

V takovém případě bude velitel armády prvního sledu vést své zálohy právě tak jako velitelé svazků, jejichž pásmy nově zasazovaná armáda přichází na frontu, vně útočného pásma této armády. Kromě toho mohou být vnitřní křídla těchto svazků usměrňována vně útočného pásma. To platí i o umístování dělostřeleckých skupin. Tímto způsobem bude útočné pásmo

nově zasazované armády oprostěno od vojsk, jejichž přítomnost není bezpodmínečně nutná (viz obr. 2).

Obr. 2

Jiná situace bude, jsou-li vojska prvního sledu v obraně a je-li zasazována armáda druhého operačního sledu do protiúderu nebo protiútoků. Vojska prvního sledu budou zpravidla připravovat zasazení rozšířením zákopové sítě ve výchozím prostoru, bude-li provedeno zasazení s plánovanou přestávkou před zasazením, dále vybudováním palebných postavení pro dělostřelectvo pozemní i protiletadlové, výchozích čar pro tanky, úprava a vytyčení cest, odminování průchodů ve vlastních postaveních i před předním okrajem nepřítele.

V poslední době se diskutuje otázka, nebylo-li by výhodné, aby vojska prvního sledu byla pověřena zmocněním se prvního, popřípadě druhého postavení nepřítele, a tak vytvořit lepší podmínky k rychlejšímu proniknutí druhého sledu do hloubky obrany nepřítele. Mám za to, že tento způsob provedení průlomu připravené obrany nepřítele je výhodný zvláště proto, že nelze ve většině případů používat atomových zbraní blíže než na třetí zákop prvního obranného postavení, což vyžaduje prolamovat první postavení v bojových rozvinutých sestavách, což bezesporu zpomaluje útočné tempo. Vojska v dotyku mají celkem málo sil — měla za úkol se bránit, proto při tak mělkém úkolu mohou útočit v jednom sledu za použití druhých sledů a všech záloh a pomoci tak zasazované armádě. Zvláště výhodné

je uskupit vojska prvního sledu k útoku na směrech, kde mohou dosáhnout přiměřených hustot.

Těchto hustot je možno dosáhnout

- zasazením druhých sledů a záloh, takže vojska v dotyku budou útočit v jednom sledu, což při mělkosti úkolu bude možné,
- soustředěním paleb dělostřelectva v dotyku na útočný směr,
- zasazením části dělostřelectva nově zasazované armády (zpravidla divisních a armádních skupin),
- zasazením letectva,
- atomovými údery.

Toto řešení bude mít některé nevýhody, jako např. zhuštění sestavy v pásmu průlomu a nutnost přeskupení (třeba minimálního) vojsk v dotyku, avšak zhuštění sestavy se nevyhneme v žádném případě. Onen nevýhodný okamžik nahuštění sestavy a nakupení vojsk na malém prostoru se nevyloučí, ani když překračují vojska zasazované jednotky v dotyku. Rozdíl je jen v tom, že v tomto případě budou vojska v dotyku překračována mimo zákopový systém jsouce v lineární sestavě vojsky v předbojových sestavách. Proto všechna opatření k zamezení úderu zbraněmi hromadného ničení zůstávají v platnosti tím spíše, že i vojska prvního sledu opustila zákopový systém.

Zvláště výhodné se zdá provádět útok vojsk v dotyku před svítáním, aby vojska druhého sledu vešla do boje s rozedněním.

Ničení zbytků obklíčených vojsk

Rychlé tempo operace vyžaduje, aby zasazená vojska rozvíjela útok bez zdržení a zabránila tak nepříteli organisovat obranu nebo odvetné akce v hloubce obrany. Proto v žádném případě útočná uskupení nebudou a nemohou se zabývat obklíčovaním a ničením obklíčených odporů, zvláště v taktické hloubce obrany. Jde o to co nejrychleji proniknout do operačního prostoru. Překročená vojska se zpravidla po překročení shromažďují, doplňují a přecházejí do druhého sledu. Jsou-li podřízena veliteli nově zasazené armády, mohou být pověřena různými úkoly, jako např. všeobecná záloha, protivýsadková záloha, druhý sled, jehož zasazení se předvídá v další operační hloubce, atd.

V rámci těchto úkolů nebo zvláště mohou být pověřena zničením menších uskupení nepřítele, která zůstala v obklíčení nebo byla na ústupu předstížena útočícími vojsky prvního operačního sledu. Tento způsob ničení nepřátelských uskupení v týlu útočících vojsk se může zvláště dobře uplatnit, útočí-li se na směrech, což vytváří zvláště výhodné podmínky (viz přílohu 2).

Poskytnutí materiální pomoci

Zasazovaná vojska druhého sledu musí být oprostěna od všeho, co by je zatěžovalo a brzdilo jejich tempo. Proto se snažíme, aby jim vojska prvního sledu pomáhala jak svými zbraněmi, pracemi, tak i materiálně. K materiální pomoci je třeba počítat

- poskytnutí léčebné pomoci v léčebných zařízeních vojsk prvního sledu,

- poskytnutí pomoci v zařízeních pro hygienickou očistu a deaktivaci výzbroje a výstroje,
- v deaktivaci zamořeného terénu nebo ve vytváření průchodů v zamořených prostorech,
- v poskytnutí technické pomoci, popřípadě v opravě porouchaných vozidel a tanků,
- ve výpomoci materiálem — proviantem, intendantčním a jiným, podle okolností.

Z á v ě r

V tomto článku jsem se pokusil nadhodit některé otázky pomoci vojskům druhého sledu zasazovaným do útoku z chodu — s rozvinutím sil z hloubky bez zaujetí výchozího položení vojsky v dotyku. Pomoc vojsk v dotyku při dobré organizaci součinnosti a při vzájemném pochopení a snaze poskytnout pomoc co největší může mít značný vliv na zdar útočné operace. Nadhozené otázky nevyčerpávají všechny možnosti a bylo by třeba alespoň některé z nich důkladněji a do větší hloubky rozpracovat, což nedovolil rozsah a účel tohoto článku. Zvláště otázka zasazení vojsk prvního sledu k splnění jen mělkého úkolu, aby se zabezpečilo zasazení druhého sledu v předbojových sestavách rychlým tempem, a otázka zamezení provedení protipřípravy předstihujícím úderem.